

മാർക്സിസത്തിൽ നിന്ന് ഒരു ലഭ്യൻഡ്

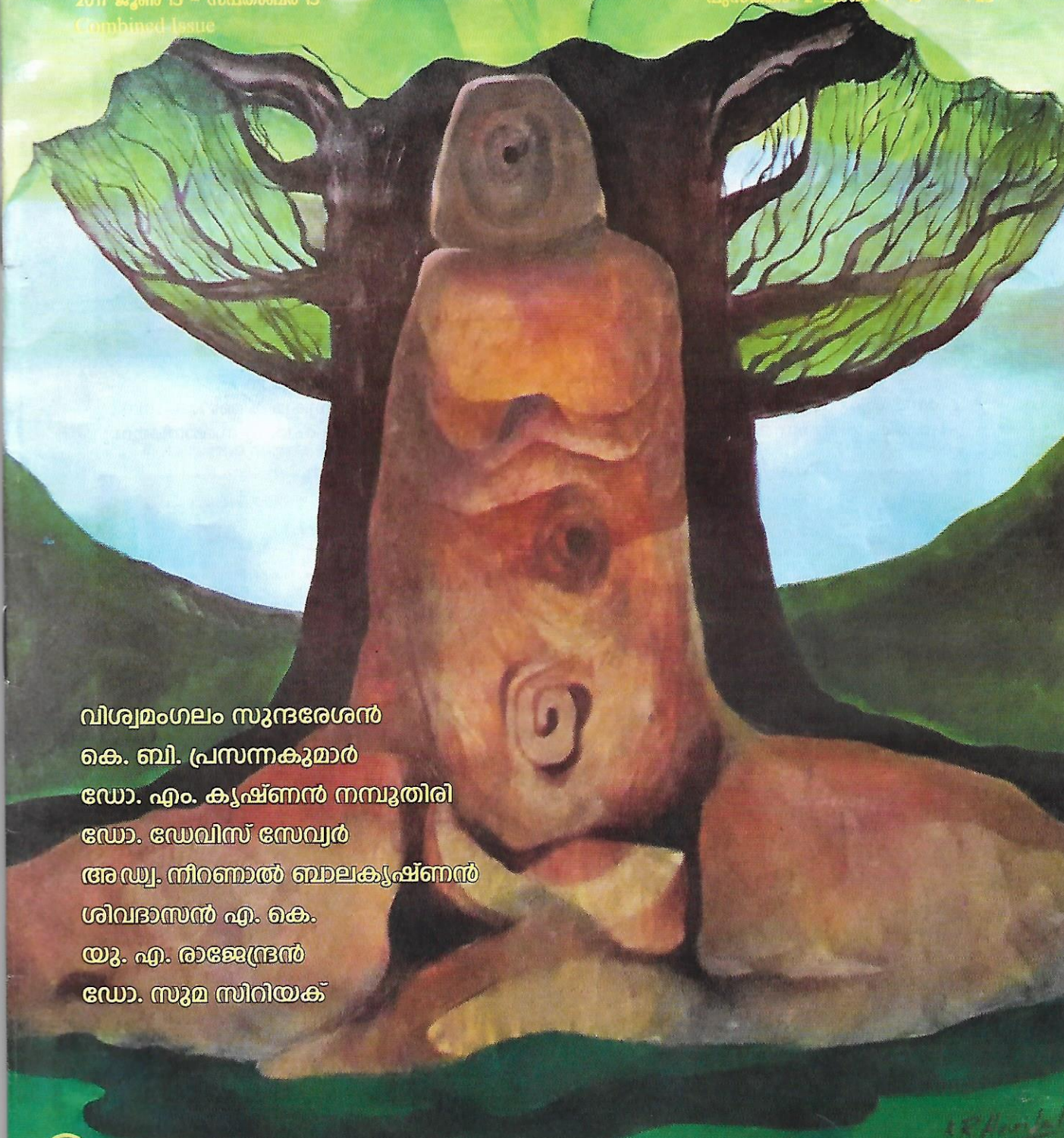
സതീഷ് ചെലാട്ട്

സാഹിത്യസംവേദനം

മാസിക

2017 ജൂൺ 15 - സപ്തംബർ 15
Combined Issue

പുസ്തകം : 2 ലക്കം 7-10 ₹ 25

വിശ്വമംഗലം സുന്ദരേശൻ
കെ. ബി. പ്രസന്നകുമാർ
ഡോ. എം. കൃഷ്ണൻ നമ്പൂതിരി
ഡോ. ഡേവിസ് സേവ്യർ
അഡ്വ. നിറമ്മാൽ ബാലകൃഷ്ണൻ
ശിവഭാസൻ എ. കെ.
യു. എ. രാജേന്ദ്രൻ
ഡോ. സുമ സിനിയക്

സാഹിതി സഖ്യം - എം. പി. പോൾ ഫൗണ്ടേഷൻ

പുലിയിരിക്കുന്നിടം

രചന: കെ. ആർ. ഹരിലാൽ

6 വാലായി കാന്നമദ്ധ്യത്തിലൂടെ ഒറ്റയടിപ്പാതയും. ഒറ്റയടിപ്പാതയിലൂടെ ഓരോ അടിയും സൂക്ഷിച്ചാവണം. ചില വഷളൻ ഒറ്റയാൻമാർ ചിലപ്പോൾ വഴി തടഞ്ഞേക്കും.

നഗരത്തിൽ ബസ്സെത്തിയാൽ കിഴക്കുവശത്തേക്കു നോക്കണം. ദൂരെ നീല നിറത്തിലുള്ള വൻമലകൾ ചുരുണ്ടു നിൽക്കുന്നത് കാണാം. സ്റ്റാൻഡിൽ ബസ്സിറങ്ങി വീണ്ടും ഇരുപത്തഞ്ചു കിലോമീറ്റർ സഞ്ചരിച്ചാൽ അടിവാരത്തെത്താം. അവിടെ നിന്ന് ആറുകിലോമീറ്റർ ജീപ്പിലോ നടന്നോ പോകണം. രണ്ടായാലും ഫോറസ്റ്റുകാരുടെ അനുവാദം വേണം. ശേഷം ഒരു പുഴയാണ്. മേനിക്കൊഴുപ്പു കുറഞ്ഞ പിച്ച് വെച്ചു തുടങ്ങുന്ന പുഴ. നാട്ടിലുടൊഴുകുന്ന ഏതോ പുഴയുടെ തുടക്കമാണ്. അതിനു മുകളിൽ ചെറിയ പാലമുണ്ട്. വാലായി കാന്നമദ്ധ്യത്തിലൂടെ ഒറ്റയടിപ്പാതയും. ഒറ്റയടിപ്പാതയിലൂടെ ഓരോ അടിയും സൂക്ഷിച്ചാവണം. ചില വഷളൻ ഒറ്റയാൻമാർ ചിലപ്പോൾ വഴി തടഞ്ഞേക്കും. അല്ലെങ്കിൽ ഇണ ചേരുമ്പോൾ കാട്ടുപാമ്പിന്റെ ശൗര്യമോ, തേരാ പാറാ നടക്കുന്നൊരു കാട്ടു പന്നിയുടെ

വിശപ്പോ ഒക്കെ എതിരേ വരാം. അങ്ങനെ നടന്ന് ആന നിരങ്ങിയിറങ്ങും മലയുടെ താഴ് വാരത്തെത്തും. അവിടെയാണ് പുലിയിരിക്കുന്നിടം. അതായത് ബെക്കാളി വലയമ്മ താമസിക്കുന്ന സ്ഥലം.

ബെക്കാളി വലയമ്മയുടെ പേര് തൃശ്ശൂർഗവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടാണ്. അതായത് കാട്ടിലെ സ്കീൻ സ്പെഷ്യലിസ്റ്റ്. എനിക്കെന്തിനാണ് ഇപ്പോൾ വലയമ്മയുടെ അടുത്തു പോകേണ്ട ആവശ്യം എന്നാണെങ്കിൽ അതിന് മറ്റു ചിലരെ കൂടി പരിചയപ്പെടുത്തേണ്ടി വരും.

അതിലൊരാൾ എന്റെ കൂടെ മരുന്നു കമ്പനിയിൽ ജോലി ചെയ്യുന്ന കുമാരേട്ടനാണ്. പിന്നെ അങ്ങോരുടെ മകൾ ഡോ. രാജശ്രീ. മറ്റൊരാൾ ഏപ്രങ്ങാട്ട് സതീശൻ. എന്റെ പഴയ കൂട്ടുകാരനാണ്.

ഏതാണ്ട് രണ്ടു വർഷം മുമ്പാണ് സതീശൻ ആദ്യമായി പുലിയിരിക്കുന്നിടത്തെക്കുറിച്ച് എന്നോട് പറഞ്ഞത്.

“മേല് ചെലൊടത്ത് വെളുത്ത പാണ്ട്, അതു പോലെ വേദനയും അതിയായ ചൊരിച്ചിലും. ചിലയിടത്ത് മീൻചെതമ്പലു പോലെ.”

അവൻ ഷർട്ടും മുണ്ടുമൊക്കെ മാറ്റി എന്നെ രോഗാവസ്ഥ കാണിച്ചു തന്നു.

ഒരു മാർഗ്ഗോല്പാദനം, ഇനി പറയുക ഒരു നാട്ടുചികിത്സയാവട്ടെ. വലയമ്മയുടെ ആയുർവ്വേദക്കാരുടെ ചിലവ് താങ്ങിലുമാറ്റം, എന്ന് അവൻ സാരമായിട്ടും. ആ നിന്നേ പോലെ കൊറോപ്പേർക്ക് ശമ്പളം തരണ്ടേ എന്ന് ആയുർവ്വേദ മെഡിക്കൽ റെപ്രന്റേറ്റീവ് ആയി കാലയാപനം കഴിക്കുന്ന എനിക്കൊരു കുത്തായിട്ടും പറഞ്ഞു.

അവൻ പുലിയിരിക്കുന്നിടത്തെ ബെക്കാളി വലയമ്മയുടെ അടുത്ത് ചികിത്സക്കു പോകാൻ ഇറങ്ങിയതായിരുന്നു.

സതീശൻ ഈ വഴിയെല്ലാം പോയിക്കാണണം. വലയമ്മയുടെ ചികിത്സ സതീശനിൽ പകുതിയേ ഏറ്റുജ്ജു. അതിനു മുമ്പേ മലമടക്കുകളിൽ ഒളിച്ചിരുന്ന മറ്റൊരു വാസന സതീശനെ പിടികൂടി.

“നല്ല കാട്ടുമരുന്നിട്ട് വാറ്റണതാണ്. സൊയമ്പൻ സാധനം. വിരല് മുക്കി തീയി കാട്ടു വെരല് നിന്ന് കത്തും. ഒരു പൊള്ളലുണ്ടാവില്ല.”

സതീശാ മരുന്നു കഴിക്കുമ്പോ മദ്യം നല്ലതല്ല. പ്രത്യേകിച്ചും ആയുർവ്വേദത്തില്.

അത് സതീശൻ മുഖവിലക്കെടുത്തോ എന്നറിയില്ല. പിന്നെ ദേഹത്തെ രോഗം ഒട്ടൊന്നടങ്ങിയപ്പോൾ സതീശൻ മരുന്നു നിർത്തി.

അഞ്ഞൂറു രൂപയാവും രണ്ടു മാസത്തെ മരുന്നിന്. അവൻ ഫീസിനെ കുറിച്ചും വിവരിച്ചു തന്നു.

പിന്നെ സതീശൻ പാതി തീർന്ന രോഗവും, ബാക്കിയായ ചാരായക്കൊതിയുമായി ഗൾഫിലേക്ക് ജോലി തേടിപ്പോയി.

ഞാനത് മറന്ന് കളഞ്ഞേനെ. കുമാരേട്ടൻ ഒരു പുതിയ പദ്ധതി അവതരിപ്പിച്ചില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ.

രാജശ്രീ ബാഗ്ലരിൽ നിന്ന് ബി.എ.എം.എസ് പഠനം കഴിഞ്ഞത്തിയിരുന്നു.

ഡോ. രാജശ്രീ എന്ന ബോർഡ് വീട്ടു പടിക്കൽ വെച്ച് ആത്മനിർവൃതിയോടെ കുമാരേട്ടൻ നിൽക്കുകയായിരുന്നു.

ഇത്തരം ബോർഡുകൾക്ക് മുന്നിൽ ഒരു ജീവിതം മുഴുവൻ കാത്തു നിന്നയാളല്ലേ.

പെട്ടെന്ന് കുമാരേട്ടൻ തിരിഞ്ഞ് എന്നെ നോക്കി.

“ഇത്രേം നാളത്തെ അനുഭവം വെച്ച് നോക്കാണെങ്കി ഈ വൈദ്യത്തിൽ രക്ഷപ്പെട്ടു വരാൻ അത്രയെളുപ്പമല്ല. നമ്മുടെ നാട്ടിലാണെങ്കി എം.ബി.ബി.എസിന് കിട്ടില്ലെങ്കി ബി.എ.എം.എസ് അത്രേള്ളു പലർക്കും. ആയുർവ്വേദം എന്ന മഹാസമൃദം നീന്തികടക്കാൻ ഈ പിള്ളാരേക്കൊണ്ട് എളുപ്പമല്ല. പറ്റിയ ഒരു മരുന്ന് മാർക്കറ്റിലിറക്കിയാ അതിന്റെ പേരില് രക്ഷ

രചന: കെ. ആർ. ഹരിലാൽ

അതിലൊരാൾ എന്റെ കൂടെ മരുന്നു കമ്പനിയിൽ ജോലി ചെയ്യുന്ന കുമാരേട്ടനാണ്. പിന്നെ അങ്ങോരുടെ മകൾ ഡോ. രാജശ്രീ. മറ്റൊരാൾ ഏപ്രങ്ങാട്ട് സതീശൻ. എന്റെ പഴയ കൂട്ടുകാരനാണ്.

രചന: കെ. ആർ. ഹരിലാൽ

“ഇപ്പ ഇമ്മടെ നാട്ടിലെ
എത്രയോ നാട്ടുവൈ
ദ്യൻമാരുണ്ട്. പല
വിശേഷപ്പെട്ട ഒറ്റമൂലിക
ളും, യോഗങ്ങളും
അവർക്കറിയാം. പഠ
ഞ്ഞിട്ടെന്താ ഒരാൾക്കും
പഠഞ്ഞുകൊടുക്കില്ല. പ
ലപ്പോ അടുത്ത തല
മുറേലൊരാൾക്ക്
കൈമാറിയെന്ന് വരാം.
അതു തന്നെ എത്ര
കുറവാണ്. ഇങ്ങനെ
നശിച്ചു പോവ്വാൻ
ഈ അറിവുകൾ.

പ്പെട്ടു പോകാം. നിന്നോടതു പ്രത്യേകം പറയേണ്ടല്ലോ. ഈ പേറ്റന്റ് തന്നെ.”

ഇത്രയും പറഞ്ഞ് കുമാരേട്ടൻ സാധാരണ എല്ലാ വലിയ ആലോചനക്കാരും ചെയ്യാറുള്ളതു പോലെ മുറ്റത്തുവെച്ച് രണ്ട് ചാൽ നടന്നു.

ആൾ എന്താണ് പറഞ്ഞു വരുന്നത് എന്ന് എനിക്ക് വ്യക്തമായില്ല.

ഒരു പുതിയ മരുന്നിനെക്കുറിച്ചാണെങ്കിൽ അത് കണ്ടുപിടിക്കാൻ രാജശ്രീക്കാവുമോ എന്ന കാര്യത്തിൽ എനിക്ക് വലിയ സന്ദേഹമുണ്ടായിരുന്നു താനും.

“ഇപ്പ ഇമ്മടെ നാട്ടിലെ എത്രയോ നാട്ടുവൈദ്യൻമാരുണ്ട്. പല വിശേഷപ്പെട്ട ഒറ്റമൂലികളും യോഗങ്ങളും അവർക്കറിയാം. പഠത്തിട്ടെന്താ ഒരാൾക്കും പഠഞ്ഞുകൊടുക്കില്ല. പലപ്പോ അടുത്ത തലമുറേലൊരാൾക്ക് കൈമാറിയെന്ന് വരാം. അതു തന്നെ എത്ര കുറവാണ്. ഇങ്ങനെ നശിച്ചു പോവ്വാൻ ഈ അറിവുകൾ. ഇപ്പ ഈ ആദിവാസി ചികിത്സ തന്നെ ഉദാഹരണം. പഴയ പഴയ ഒറ്റമൂലികളും യോഗങ്ങളുമല്ലേ. അതിലൊന്ന് വീണു കിട്ടിയാൽ നമ്മള് രക്ഷപ്പെട്ടു. ഞാനെന്റെ നെലക്ക് പല ശ്രമം നടത്തി. ഒരു രക്ഷേമില്ല. അപ്പോഴാ നീ പണ്ടു പഠഞ്ഞ ബെക്കാളി വലുമ്മടെ കാര്യം ഓർത്തത്. ഒരു രോഗീടെ കാര്യം പറഞ്ഞ് ഒന്ന് മുട്ടി നോക്കൂ മരുന്ന് കിട്ടിലോ. പിന്നെ വശം പോലെ നിന്ന് നല്ലൊരു തുക കൊടുത്താലും വേണ്ടില്ല ഒന്ന് പരിശ്രമിച്ചു നോക്കാം പിന്നെ ആദിവാസ്യോളാവുമ്പോ നാട്ടുകാരത്ര ബുദ്ധിണ്ടാവില്ല. ഒരേണ്ണത്തിന്റെയെങ്കിലും വിവരം കിട്ടിയാൽ കൃത്യമായിട്ട് മാർക്കറ്റിലിറക്കാം. അതു മാത്രം മതി രാജശ്രീക്കൊന്നു തെളിയാൻ.”

കുമാരേട്ടൻ തന്റെ ദീർഘകാലത്തെ മോഹം പങ്കു വെച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു കാര്യം വ്യക്തമായിരുന്നു.

ഈ പണി ഏറ്റെടുക്കേണ്ടയാൾ ഞാനാണ്. ഇതെല്ലാം കേട്ടുകൊണ്ട് പിന്നിൽ നിന്നിരുന്ന ഡോ.രാജശ്രീയുടെ കവിളിൽ അപ്പോൾ വിരിഞ്ഞ നൂണക്കുഴി എനിക്കുമാത്രമായിരുന്നു എന്നുറപ്പിച്ച് ഞാനാ പണി ഏറ്റെടുക്കുകയായിരുന്നു.

ഇതെന്റെ മൂന്നാമത്തെ യാത്രയാണ്. ആദ്യത്തെ യാത്രയിൽ ഞാൻ ഒരു താഗ്രോസിയുടെ ബന്ധുവായിരുന്നു.

രോഗം സതീശൻ പറഞ്ഞ അതേ അസുഖം തന്നെ. ദേഹമാസകലം ചൊരിച്ചിൽ, ചിലയിടങ്ങളിൽ വേദന, ചിലയിടത്ത് മീഞ്ചെതുവൽ പോലെ. അടിവാരത്ത് ബസ്സിറങ്ങി ജീപ്പുതേടി നടന്നപ്പോൾ അന്തിച്ചു പോയി. അപ്പോൾ ജീപ്പുസർവ്വീസുണ്ടെന്ന് സതീശൻ പറഞ്ഞത്.

ഇത്തരം ഇടങ്ങളിൽ പൊതുവേ കാണപ്പെടാറുള്ള ഒരു താല്ക്കാലിക ചായക്കടയിലേക്ക് ഞാൻ തല നീട്ടി.

“ജീപ്പോ, ആർ ജീപ്പിപ്പോവാനാണ്. അഞ്ചാറു കിലോമീറ്റർ ഇപ്പുറത്ത് ജീപ്പുണ്ട്. അത് സ്വന്തം ചെലവിൽ വാടകക്ക്. സർവ്വീസൊന്നല്ല. ഒരു ആയിരം രൂപ എന്തായാലും ആകും.”

അങ്ങുമിങ്ങും നടക്കുന്ന ആളുകൾ, നിറയുന്ന ജീപ്പ്, പുലിയിരിക്കുന്നിടം, പുലിയിരിക്കുന്നിടം എന്ന് വിളിച്ചു പറയുന്ന ഡ്രൈവർമാർ. പ്രതീക്ഷകൾ തകിടം മറഞ്ഞത് എത്ര പെട്ടെന്നാണ്.

പിന്നെ വേണേ ഫോറസ്റ്റ്കാറോട് ചോദിച്ചോ ഇപ്പോ കോളനീലിക്ക് വണ്ടിണ്ടെങ്കി അതില് പോകാം.

ഫോറസ്റ്റ്കാരുടെ വണ്ടിയിൽ വേറെ രണ്ട് ആദിവാസിപ്പയ്യൻമാർ കൂടിയുണ്ടായിരുന്നു.

അവർ പുറത്ത് ചവിട്ടി കമ്പിയിൽ തുങ്ങി നിന്നു.

പുഴയോരത്തെ പാലത്തിനും ഒറ്റയടിപ്പാതക്കും മാറ്റമില്ല.

“ബെക്കാളി വലുമ്മ.”

“ഞങ്ങളുടെ കൂടെ പോരെ.”

പിള്ളേർ പറഞ്ഞു.
 ഒറ്റയടിപ്പാതക്കിരുവശവും കാട് ഉണങ്ങിക്കിടന്നു.
 അവിടെ ഒറ്റയാനോ, പാമ്പോ പോയിട്ട് ഒരു എലി പോലും വഴി തടയാനുണ്ടായിരുന്നില്ല.
 സതീശന്റെ മനം കവർന്ന വിരല് തൊട്ടാൽ കത്തുന്ന സൊയമ്പനെ കുറിച്ച് ചോദിച്ചു നോക്കി.
 “അതൊന്നും ഇപ്പലു. ഫോറസ്റ്റ്കാർ കണ്ടാ പ്രശ്നം. പിന്നെ ബൈറേജീന് കിട്ടില്ലോ.”
 അതിലൊരു പയ്യൻ സഞ്ചിയിൽ നിന്ന് ചുവന്ന കുപ്പി പുറത്തെടുത്ത് കാട്ടി.
 പുറത്തെ ലേബലിൽ കണ്ട ബ്രാൻഡ് നെയിം ഒരു തരത്തിലും പിടി തരുന്നില്ല.
 “ഈ സ്ഥലത്തിനെങ്ങനെയോ ഈ പേര് കിട്ടേ?”
 അതിലൊന്നുലു കാട്ടിലിങ്ങനെ പേരില്ലെങ്കിലേ അത്ഭുതമുള്ളൂ.
 “ഇതാ വലുത്തേടെ കുടി.”
 അവർ ഒരു ഷീറ്റ് മേഞ്ഞ കെട്ടിടം ചൂണ്ടിക്കാട്ടി.
 തേക്കാത്ത ചുവരുകൾ വിളറി വെളുത്ത് നിന്നു.
 ചാണകം മെഴുകിയ തറയിലെ പുൽപ്പായയിൽ ഇരിക്കെ വലുമ്മ ചോദിച്ചു.
 ഏട്നാ?
 “ഒന്നു കുടി വരേണ്ടി വരും മരുന്നുണ്ടാക്കാൻ രണ്ടീസം കുടി വേണം.”
 വിവരങ്ങളെല്ലാം വലുമ്മ തല കുലുക്കി കേട്ടു. വലുമ്മയെ കണ്ടാൽ മുഴുവനായും ഒരു ആദിവാസി സ്ത്രീയെന്ന് തോന്നില്ലല്ലോ എന്ന് മനസ്സിൽ പറഞ്ഞു.
 മരുന്നിനെ കുറിച്ച് ചോദിക്കാറായിട്ടില്ല. ഒറ്റയടക്ക് നടക്കുന്ന കാര്യമല്ലല്ലോ ഇതൊന്നും.
 തിരിച്ചങ്ങനെ പോകും.
 തട്ടുമുട്ടുസാധനങ്ങളുമായി അടിവാരത്തേക്കു പോകുന്ന രണ്ടാളെ കൂട്ടുകിട്ടി.
 ഇത്ര എളുപ്പമല്ല. ഇനിയും എത്ര തവണ വരേണ്ടി വരുമോ എന്തോ. പക്ഷേ, രാജശ്രീയുടെ നൂണക്കുഴി പ്രലോഭിപ്പിക്കുന്നു.
 ബസ്സിലിരിക്കുമ്പോൾ മനസ്സിൽ വന്നു വീണ വഴിയോരകാഴ്ചകളുടെ ചാരതയെ അടുത്ത വർഷത്തെ ടാർജറ്റിന്റെ ഭാരം വീണു മറച്ചുകളഞ്ഞു. രണ്ടാമതും വന്നപ്പോൾ മരുന്നിനെപ്പറ്റി ചോദിക്കാനുറച്ചിരുന്നു. വലുമ്മയുടെ ശ്രദ്ധയാകർഷിക്കാൻ കൊണ്ടു വന്ന നാട്ടുവിഭവങ്ങൾ പുല്പായയിൽ നിരന്നിരുന്നു.
 കേട്ടപ്പോൾ അരുതാത്തതൊന്നും കേൾക്കാത്ത പോലെ അവർ പുഞ്ചിരിച്ചു.
 “എന്തിനാ അറിയണെ?”
 “നാട്ടീത്തനെ തയ്യാറാക്കാമെന്ന് കരുതി.” അത്രയേ നാവിന് വഴങ്ങിയുള്ളൂ.
 “എഴുതീടക്കാൻ പറ്റേ.”
 പെട്ടെന്ന് കടലാസും പേനയുമെടുത്തു.
 അവർ ഒരു നിമിഷം കണ്ണടച്ചിരുന്നു. പിന്നെ പറയാൻ തുടങ്ങി.
 വിശേഷപ്പെട്ട ഒറ്റമൂലികളൊന്നുമല്ലെന്ന് തോന്നി. സാധാരണ വൈദ്യമാരുടേത് പോലെ തന്നെ.
 പാടോലവള്ളി, മരമഞ്ഞൾ തൊലി, പാടക്കിഴങ്ങ്, കടുകരോഹിണി, കൊടിത്തുവ വേർ, പർപ്പകപ്പല്ലി, നീണ്ടുപോകുകയാണു് ലിസ്സും തയ്യാറാക്കുന്ന വിധവും.
 ലിസ്റ്റ് രാജശ്രീക്ക് കൈമാറവെ കുമാരേട്ടൻ പറഞ്ഞു.

രചന: കെ. ആർ. ഹരിലാൽ

ബസ്സിലിരിക്കുമ്പോൾ മനസ്സിൽ വന്നു വീണ വഴിയോരകാഴ്ചകളുടെ ചാരതയെ അടുത്ത വർഷത്തെ ടാർജറ്റിന്റെ ഭാരം വീണു മറച്ചുകളഞ്ഞു. രണ്ടാമതും വന്നപ്പോൾ മരുന്നിനെപ്പറ്റി ചോദിക്കാനുറച്ചിരുന്നു. വലുമ്മയുടെ ശ്രദ്ധയാകർഷിക്കാൻ കൊണ്ടു വന്ന നാട്ടുവിഭവങ്ങൾ പുല്പായയിൽ നിരന്നിരുന്നു.

രചന: കെ. ആർ. ഹരിലാൽ

കുമാരേട്ടന്റെ മുഖത്തെ നിരാശ എന്നിലേക്കും പടർന്നു. ശരിയാണ് ചില കാര്യത്തിലേക്കിലും കലർപ്പില്ലാത്ത ആദിവാസികൾ വേണം. വെറുതേയല്ല അവരെ ആദ്യം കണ്ടപ്പഴേ സംശയം തോന്നിയത്. എന്നിട്ടും ഞാൻ ഒരവസാനശ്രമം നടത്തുകയായിരുന്നു.

ബെക്കാളി വലയ്ക്കുന്ന ശരിക്കും ആദിവാസിയല്ല. പണ്ടെങ്ങോ ഒരാദിവാസിയെ പ്രേമിച്ച് കാടുകയറിയ ഒരു നാട്ടുകാരി ഈഴവസ്ത്രീയാണ്.

“എന്തെങ്കിലും അവരവശ്യപ്പെട്ടാർന്നോ?”
 “ഏയ് ബുദ്ധിമുട്ടില്ലാണ്ട് പറഞ്ഞു തന്നു.”
 ഇത്ര പെട്ടെന്ന് അത് തരപ്പെട്ടതിൽ കുമാരേട്ടന് എന്തോ സംതൃപ്തിയില്ലായ്മ. എനിക്കും അത് തോന്നാതിരുന്നില്ല.
 “പക്ഷേ ഓർമ്മ സമ്മതിക്കണം. എല്ലാം മനസ്സീനാണ്.” ഞാൻ ആശ്വസിപ്പിക്കാനെന്നോണം പറഞ്ഞു.
 പിന്നെ കണ്ടപ്പോൾ കുമാരേട്ടൻ തെളിച്ചു പറഞ്ഞു.
 ‘ഇദ്ദാക്കെ നമ്മുടേം പുസ്തകങ്ങളിലുണ്ടെന്നോ രാജശ്രീ പറഞ്ഞ. അതിനർത്ഥം എന്തോ ഒന്നുകൂടി അവർ പറഞ്ഞിട്ടില്ല എന്നല്ലേ.’
 “എന്തിന് തയ്യാറാക്കുന്ന വിധമോ, കല്ക്കമോ എന്തുമാകാം.”
 “ഒരുറപ്പില്ലാണ്ട് എന്ത് വിചാരിച്ചാ മുതല് മുടക്കാ.”
 ഒന്നുകൂടി ശ്രമിച്ചാലോ.
 പദ്ധതി പാളിയോ എന്ന നിരാശയായിരുന്നു എനിക്ക്.
 അവർ ഇത്ര വിദഗ്ധമായി തന്നെ ഒഴിവാക്കിയെന്നോ.
 “പക്ഷേ ഇപ്പോ വേറെരു കാര്യം കൂടി കേൾക്കേണ്ടിണ്ട്.
 ഈ ബെക്കാളി വലയ്ക്കുന്ന ശരിക്കും ആദിവാസിയല്ല. പണ്ടെങ്ങോ ഒരാദിവാസിയെ പ്രേമിച്ച് കാടുകയറിയ ഒരു നാട്ടുകാരി ഈഴവസ്ത്രീയാണ്.”
 “അങ്ങനെയെങ്കിൽ അവർ എങ്ങനെയാണ് ഇതൊക്കെ പഠിച്ചത്.”
 “അതൊന്നും നമുക്കറിയില്ല. ഈ കലർപ്പില്ലാത്ത ആദിവാസി വൈദ്യം ആവില്ലല്ലോ ഇത്, അതാ ഇപ്പ പ്രശ്നം.”
 കുമാരേട്ടന്റെ മുഖത്തെ നിരാശ എന്നിലേക്കും പടർന്നു.
 ശരിയാണ് ചില കാര്യത്തിലേക്കിലും കലർപ്പില്ലാത്ത ആദിവാസികൾ വേണം. വെറുതേയല്ല അവരെ ആദ്യം കണ്ടപ്പഴേ സംശയം തോന്നിയത്. എന്നിട്ടും ഞാൻ ഒരവസാനശ്രമം നടത്തുകയായിരുന്നു.
 അവർ എന്നിൽ നിന്ന് മറച്ചു വെച്ച രഹസ്യം പറയാൻ കൂട്ടാക്കുമോ. അവരുടെ കൂട്ടംബക്കാർ വൈദ്യന്മാരായിരിക്കണം. അങ്ങനെ പഠിച്ചതായിരിക്കണം.
 പുലിയിരിക്കുന്നേടത്തേക്ക് ഇപ്രാവശ്യം നടന്നാണ് പോയത്.
 നടപ്പ് ഒരുരസമാക്കിയെടുത്തു. മാത്രമല്ല ജീപ്പ് വാടക ആയിരം രൂപ എന്നിത്ര ചെറുതല്ലല്ലോ.
 പുഴയോരത്തു നിന്നും ഒറ്റയടിപ്പാതയിലേക്ക് തിരിയവെ കണ്ടു. കാറു മുടിയ ആകാശത്തിനു കീഴെ പീലി വിരിക്കാനൊരുങ്ങി ഒരു പുവൻ മയിൽ. നാട്ടിൽ നിന്നും വീണ്ടും സമ്മാനങ്ങൾ കൊണ്ടുവന്നിരുന്നു. അവർ അതിശയത്തോടെ നോക്കി.
 പുൽപ്പായയിൽ ചടഞ്ഞിരിക്കവെ വാക്കുകൾ തൊണ്ടയിൽ തടഞ്ഞു. എങ്ങിനെ അവതരിപ്പിക്കും.
 പക്ഷേ പറയാതെ വയ്ക്കല്ലോ.
 ഇനിയും ബാക്കിയുള്ള ആ എന്തോ ഒന്നിനു വേണ്ടി ഞാൻ മുഖം കുർപ്പിച്ചു.
 “എനിക്കൊന്നും മറയ്ക്കാനില്ല. നിങ്ങളേപ്പോലെ ഇങ്ങനെ വരണത് ആദ്യമായിട്ടൊന്നല്ല. ആർ മരുന്നുണ്ടാക്കിയാലും എനിക്കൊന്നുലു. പിന്നെ എന്തോ ഒന്ന് ഉണ്ടോ എന്ന് ചോദിച്ചില്ലെ .എന്നാ ഉണ്ട്.”
 ഞാൻ അത്യാഹ്ലാദത്തോടെ അവരെ നോക്കി.
 “മരുന്നൊക്കെ അതന്നെ ഉള്ളു. പക്ഷേ ഒന്നുകൂടി വേണം.”
 “മനസ്സ്”
 അവർ ചെറുചിരിയോടെ പറഞ്ഞു നിർത്തി.